

УДК 811.161.2:821.161.2.Дочинець
DOI: 10.32626/2309-7086.2026-23.69-75

Олександр Кучерявий

ORCID 0009-0003-4738-9121
аспірант кафедри української мови,
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка
fildf23.kucheriavyi@kpnpu.edu.ua

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ В ТЕКСТАХ МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ

Статтю присвячено аналізу феномену мовленнєвої маски як однієї з комунікативних стратегій мовної особистості. «Мовленнєва маска» – це чужий мовний образ, вибір якого зумовлений цілями мовця, ситуацією, формою спілкування, чинником адресата; це тимчасове й ситуативне використання чужої мовленнєвої поведінки, що ґрунтується на зафіксованому у свідомості носіїв мови узагальненому уявленні про той чи той тип комунікантів.

Ключові слова: комунікативна стратегія, мовна особистість, художня модель, мовленнєва маска, модально-оцінні компоненти, соціальна модель.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми визначається її належністю до домінантного в сучасній лінгвістиці комунікативного підходу, у межах якого розробляється теорія комунікації. Теорія комунікативних стратегій вписується в загальну теорію комунікації, оскільки спирається на такі актуальні напрями сучасної лінгвістики, як прагматика (у сучасному українському мовознавстві **прагматика** як розділ, що вивчає використання мови в комунікації, наміри мовця, вплив на адресата тощо активно досліджується низкою науковців: Флорієм Бацевичем – одним із ключових дослідників комунікативної лінгвістики та прагматики; автором праць із теорії мовленнєвої діяльності, дискурсу, мовленнєвих актів [1]; Анатолієм Загнітком, який досліджує синтаксис у прагматичному аспекті, комунікативні категорії, мовленнєві стратегії [6]; Любов Мацько – розглядає прагматичні аспекти культури мовлення та стилістики [10]; Анатолієм Єрмоленком, який аналізує функціонування мови в процесі комунікації, дискурс [5]), риторика (О. Пономарів [11]), лінгвістична конфліктологія (Л. Шитик [14]), соціолінгвістика (Г. Мацюк [9]), теорія мовної особистості (П. Селігей [12]).

Так, наприклад, у межах прагматичного підходу вивчається діяльнісний компонент стратегії, конфліктологія розглядає стратегії поведінки людини в конфліктній комунікативній ситуації, соціолінгвістика – вплив соціальних чинників на вибір і реалізацію комунікативної стратегії тощо. Водночас усі лінгвісти визнають, що вивчення конкретних комунікативних стратегій неможливе без звернення до мовної особистості, яка їх використовує.

Зв'язок теорії комунікативних стратегій і теорії мовної особистості має двобічний характер: дослідження комунікативних стратегій дає змогу встановити залежність вибору й реалізації тієї чи тієї стратегії як від норм комунікації, прийнятих у суспільстві, так і від індивідуальних особливостей мовної

© Олександр Кучерявий, 2026

Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензії CC BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

особистості. З цього погляду дослідження комунікативної стратегії «мовленнева маска» з опорою на модель мовної особистості персонажа художнього тексту видається перспективним, оскільки така «художня модель» майже завжди має у реальному світі відповідник у вигляді певної «соціальної моделі».

Дослідження комунікативної стратегії експлікує всі рівні структури мовної особистості, демонструючи їхній взаємозв'язок: вибір стратегії зумовлений комунікативною інтенцією мовної особистості (сфера прагматикону); відповідно до мети формується сценарій дій (сфера тезауруса); під впливом тієї ж інтенції добираються адекватні мовні засоби (сфера лексикону), які вписуються в загальний когнітивний сценарій.

Мета статті – довести, що комунікативна стратегія «мовленнева маска» з опорою на персонажа художнього тексту – це модель мовної особистості, що зумовлює розроблення методики, яка дає змогу виокремити дискурс досліджуваної мовної особистості зі структури тексту

Аналіз останніх досліджень та публікацій. «Мовленнева маска» – це особливий тип комунікативної стратегії, заснований на тимчасовому й ситуативному використанні чужого мовного образу, який мовець реконструює та привласнює з певною метою; це імітація чужої мовленнєвої поведінки, що включає іншу манеру мовлення, інший лексикон і передбачає іншу мовну картину світу. Сутність цієї стратегії полягає в зміні власної мовленнєвої манери на іншу, притаманну узагальненому соціальному чи професійному типу, відображеному в мовній свідомості. «Мовленнева маска» характеризується певним набором мовних засобів, які мовна особистість добирає з урахуванням особливостей свого лексикону, комунікативної компетенції та мовного смаку.

На основі аналітичного огляду праць різних лінгвістичних шкіл і напрямів було визначено основні положення теорії комунікативних стратегій (КС), що формується. Сучасний етап її розвитку характеризується прагненням урахувати результати й висновки різних досліджень. Так, виникнення теорії КС значною мірою пов'язане з розробленням у межах прагмалінгвістики теорії мовленнєвих актів [13]. Водночас дослідження когнітивних процесів свідомості – продукування, сприйняття й розуміння мовлення, а також запам'ятовування, зберігання та виділення інформації з пам'яті тощо [8] – стимулювали розвиток теорії фрейму [7] і ментального сценарію мовленнєвої діяльності [15], який реалізується у певних стратегіях. На основі цих ідей сформувався такий напрям прикладної лінгвістики, як комп'ютерна (кібернетична) лінгвістика, у межах якої також розробляються аспекти теорії КС, насамперед механізми комунікативних стратегій [2].

Виклад основного матеріалу. Поставлені завдання моделювання й вивчення комунікативної стратегії «мовленнева маска» потребують розмежування власного й чужого слова (мовлення наратора, персонажа та персонажної маски). Науковці стверджують: «Як правило, комунікативна стратегія “мовленнева маска” формується на основі загальної уяви про риси характеру, рівень освіченості, мовленнєву культуру, комунікабельність людини як представника певної професії та соціальної приналежності [4, с. 50]. Методика розмежування мовленнєвих партій наратора, персонажа й персонажної маски в межах художнього тексту передбачає: аналіз мовної конструкції текстового фрагмента (пряма мова, непряма мова, невласне-пряма мова); визначення форми оповіді (традиційний наратив чи вільний непрямої дискурс) і точки зору (оповідь ведеться «ззовні» чи «зсередини»); виявлення місць, у яких відбувається перемикання комунікативних реєстрів мовлення (наприклад, з описового на оцін-

ний); ідентифікацію ознак тексту наратора і тексту персонажа (граматичних, лексичних, стилістичних і синтаксичних, а також ознак дійсних систем).

В основі формування комунікативної стратегії «мовленнєва маска», як і інших явищ імітації (наслідування, передражнювання, пародіювання), лежить чуже мовлення, однак цілі й способи його використання в цих видах дискурсу різні. Пародіювання зазвичай відтворює манеру мовлення, зовнішність, міміку й жести конкретної особи з метою створення ігрової ситуації. Передражнювання підкреслює «чужість» мовлення, а його метою є вираження ставлення до форми або змісту висловлювання співрозмовника. При наслідуванні, навпаки, чужа манера мовлення подається як власна. На відміну від цих видів імітації, «мовленнєва маска» завжди усвідомлюється як чуже мовленнєве поведіння, ґрунтується на узагальненому образі певного комуніканта й імітує не лише манеру мовлення, а й лексику і картину світу зображуваної особи. Наприклад, коли головний герой роману «Вічник» М. Дочинця бере на себе роль ката, який має наказати за завдану образу, його мовлення набуває жорстких відтінків: «*”Умреш за те, що вчинив”, – сказав я ї, прислухаючись до свого голосу, зрозумів, що смерті його не хочу*» [3, с. 95].

Комунікативна стратегія «мовленнєва маска» виконує такі основні функції в текстах М. Дочинця, що часто реалізуються комплексно: маніпулятивну; імідетворчу; ігрову; функцію самовираження (самореалізації). Наприклад: «*Скільки намірено тобі, стільки понесеши, – сам себе тверезив. – Хто терпен, той спасен, Бо хіба ти не колосок терпіння з великого людського поля смирення? Хіба ти не онук свого діда?*» [3, с. 31], головний герой, згадуючи слова діда, сам уживається в його образ.

Формування лексичної мовленнєвої маски передбачає звернення до найвиразніших і найзначущіших мовних зон, у яких безпосередньо реалізується мовець. Основою для створення стратегії є ті фрагменти лексику, які найбільш освоєні мовною особистістю: саме вони становлять сферу вибору, експерименту, семантико-прагматичних модифікацій. Як основні засоби формування комунікативної стратегії «мовленнєва маска» розглядаємо вставні модально-оцінні елементи, лексичні засоби характеристики манери мовлення та емотивно-оцінну лексику, звертання, авторські відступи. «*Мудрий і сильний звіре! Я кланяюсь тобі і не хочу занাপастити твою царину. Але й ти не заважай мені. Я не потривожу тебе, а ти не пересікай моєї дороги. Сей ліс однаково є твоїм і моїм домом. Тут сліди моїх ніг і рук, тут моя кров. Чуєш, поважний звіре?!*» [3, с. 31]. Повністю асоціюючи себе із звіром, головний герой уживає такі фрази: «*Колись я сміявся з приповідки вух Ферка: пса спізнає. Тепер я міг сміло повісти: звір звіра чує*» [3, с. 31]; «*Муха не боїться обуха. Вже й на потилиці мав я очі, вуха і ніздрі теж були на варті*» [3, с. 31].

Мовні засоби формування комунікативної стратегії «мовленнєва маска», що належать до різних сфер лексику мовної особистості, перебувають у відношенні смислової узгодженості й виконують спільну функцію – створюють образ певної мовленнєвої поведінки. Так, характеристики манери мовлення актуалізують ті чи ті риси зображуваної мовної особистості (наприклад, невпевненість, імпульсивність, надмірну емоційність); ці самі риси виявляються у виборі вставних модально-оцінних елементів; мовний і психологічний портрет доповнюють емотивно-оцінні одиниці, що відзначаються підвищеною емоційністю.

На основі аналітичного огляду праць різних лінгвістичних шкіл і напрямів було визначено основні положення теорії комунікативних стратегій (КС), що формується. Сучасний етап її розвитку характеризується прагненням урахувати результати й висновки різних досліджень. Так, виникнення теорії КС значною

мірою пов'язане з розробленням у межах прагмалінгвістики теорії мовленнєвих актів (н, Дж. Серль). Водночас дослідження когнітивних процесів свідомості – продукування, сприйняття й розуміння мовлення, а також запам'ятовування, зберігання та вилучення інформації з пам'яті тощо – стимулювали розвиток теорії фрейму і ментального сценарію мовленнєвої діяльності [15], який реалізується у певних стратегіях. На основі цих ідей сформувався такий напрям прикладної лінгвістики, як комп'ютерна (кібернетична) лінгвістика, у межах якої також розробляються аспекти теорії КС, насамперед механізми комунікативних стратегій.

Механізм КС охоплює дві стадії: стадію формування, яка включає окреслення мети (вибір однієї з можливих цілей, перетворення мотиву на мотив-ціль, виокремлення проміжних цілей) і оцінку ситуації; стадію реалізації, що передбачає процеси вербалізації та контролю за виконанням запланованого.

В основі будь-якої стратегії лежить пріоритет інтересів мовця над інтересами адресата, що дає підстави вважати комунікативні цілі мовця вихідним пунктом аналізу КС.

Окрім виявлення структури й механізмів КС, увагу дослідників привернули чинники, що впливають на їх вибір і побудову. Поряд із чинником адресата, у процесі формування КС необхідно враховувати два типи знань: семантичне (фіксоване) та комунікативне – гнучке, що обчислюється з урахуванням мовленнєвої поведінки мовця й адресата.

Останнім часом простежується тенденція до опису конкретних комунікативних стратегій і тактик, що свідчить про накопичення певного теоретичного підґрунтя, яке дає змогу переходити до аналізу часткових аспектів і особливостей реалізації тих чи інших стратегій. Це перспективний напрям, адже саме такі дослідження дозволять уточнити, скоригувати й доповнити основні положення теорії КС.

Отже, аналітичний огляд праць, присвячених проблемам КС і тактик, дає змогу виявити як «сильні» сторони (синтез результатів різних антропоцентричних напрямів; опис механізмів КС і чинників їх вибору та реалізації; дослідження конкретних стратегій тощо), так і «слабкі» (різне розуміння природи КС у різних підходах; термінологічна невизначеність та ін.) аспекти цієї теорії. Спираючись на теоретичні напрацювання, можна запропонувати робоче визначення КС: це сценарій запланованих дій (зокрема й немовленнєвих), спрямованих на досягнення комунікативних цілей мовця шляхом мовленнєвого впливу на адресата. Комунікативна стратегія в процесі спілкування реалізується через комунікативні тактики, що є конкретним втіленням сценарію й залежать від оцінки мовленнєвої ситуації, умов спілкування та особливостей комуніканта.

Поняття «мовленнєва маска» (ММ) є актуальним як для лінгвістичних, так і для літературознавчих досліджень. У літературознавстві цей термін уживається досить широко, однак наповнюється різним змістом. У межах «класичного» і постмодерністського підходів він трактується по-різному: ММ як образ автора в різних композиційних втіленнях (ліричний герой, наратор, оповідач, персонажі); ММ як особлива форма авторства в постмодерністському тексті, де автор виступає як дійова особа, не будучи персонажем.

Лінгвістичні дослідження також демонструють неоднозначність у трактуванні цього явища: ММ як різновид мовної гри (зокрема побутові мовні ігри, мовлення оповідача анекдоту); ММ як ситуативна комунікативна роль; ММ як засіб створення іміджу (через тривале відтворення однієї маски); ММ як комунікативна стратегія оратора; ММ як характеристика мовлення творців рекламного тексту; ММ як особливий прийом мовної особистості, що слугує як засобом самовираження, так і способом оцінки дійсності.

Попри різноманітність підходів, ці трактування не суперечать одне одному. Комунікативна стратегія «мовленнєва маска» поєднує ігровий і рольовий аспекти, корелює з поняттям іміджу, а різні комунікативні ситуації та інтенції мовця актуалізують ті чи інші її функції.

На відміну від пародіювання, наслідування і передражнювання, ММ завжди усвідомлюється як чуже мовленнєве поведіння. Крім того, в її основі лежить узагальнений образ комуніканта, а імітація охоплює не лише манеру мовлення, а й лексику і картину світу зображуваної особистості.

Встановлення ознак (маркованих елементів) тексту наратора і тексту персонажа можна через такий алгоритм. Маркери: граматичні ознаки особи й часу; стилістичні ознаки; лексичні та синтаксичні ознаки:

- а) наявність творчого осмислення й інтерпретації мовних знаків;
- б) лексичні показники (дієслово або дієслівні сполучення інформативної семантики типу *здавав, подумав, знав, розмірковував* тощо), які, як правило, функціують у поєднанні з пунктуаційним маркером – трикрапкою; ознаки дейктичних систем («сьогодні», «вчора», «тут» маркують текст персонажа, «того дня», «у цьому місці» – текст наратора).

Такі комунікативні вміння мовної особистості, як уміння слухати (і чути) співрозмовника, аналізувати прочитане, зв'язно викладати власні думки не просто доповнюють мовний портрет мовної особистості, а є надзвичайно важливими для формування комунікативної стратегії «мовленнєва маска». Аналіз значених умінь мовної особистості М. Каммерера дозволив дійти висновку, що для аналізу використання чужої манери мовлення в дискурсі мовної особистості недостатньо обмежуватися лише мовленням: необхідно враховувати особливості слухання, читання, письма, а головне – метамовленнєвої діяльності людини.

Створюючи мовленнєву маску, герой має враховувати мовні особливості зображуваної особистості, і одним із засобів їх відтворення в масці стає використання «чужих» («чужий» = масковий).

Виявити особливості манери мовлення та його мовленнєвих масок дає змогу аналіз так званих «слів автора». Інтонаційні й вимовні особливості дозволяють судити не лише про манеру вимови окремого слова чи висловлювання, а й про мовленнєву поведінку людини загалом. Заміна власної манери мовлення на чужу є одним із маркерів використання стратегії «мовленнєва маска».

Висновки. Проведене дослідження комунікативної стратегії «мовленнєва маска» довело можливість «наскрізного» вивчення мовної особистості, за якого аналіз прагматичного рівня дає змогу робити висновки не лише про комунікативні настанови, а й про лексику та особливості мовної картини світу досліджуваної мовної особистості.

Феномен мовленнєвої маски в сучасних філологічних дослідженнях не має однозначного трактування: зазвичай її розглядають як художній прийом, але можливий підхід до мовленнєвої маски як явища реальної комунікації.

У процесі аналізу комунікативної стратегії було встановлено, що «мовленнєва маска» формується на основі узагальненого образу соувального персонажу, який закріплений у мовній свідомості носіїв мови. При цьому, створюючи маску, мовна особистість коригує цей образ, виходячи з власних уявлень про той чи інший професійний або соціальний тип.

Список використаних джерел та літератури:

1. Бацевич Ф. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.

2. Галаур С. Регулятивні стратегії й тактики в сучасній українській художній прозі. *Лінгвістичні студії*. 2019. Вип. 37. С. 85–89.
3. Дочинець М. Вічник. Мукачево: Карпатська вежа, 2024. 280 с.
4. Євдокимова І. О., Савілова Л. В., Хапіна О. В. Мовленнєва маска командира в усному англomовному військовому дискурсі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2022. № 53. Т. 1. С. 50–53.
5. Єрмоленко А. Дискурс в архітектоніці мовної прагматики. *Філософська думка*. 2016. № 4. С. 69–96.
6. Загнітко А. П. Сполучниково-протиставна парадигмальність: структура та функції. *Лінгвістичні студії*. 2024. Вип. 47, С. 15–24. ISBN 966-7277-88-7. DOI: <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2024.47>.
7. Коляденко О. О. Термін *фрейд* у лінгвістиці. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2 (1). С. 139–144.
8. Максименко С., Деркач Л., Кіричевська Е., Касинець М. Психологія когнітивних процесів: науковий посібник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ: Видавництво Людмила, 2022. 420 с.
9. Мацюк Г. П. До типології мовних ситуацій в історичній соціолінгвістиці. Мовна ситуація на Холмщині та Підляшші в 1815–1915 рр. *Мовознавство*. 2021. № 3. С. 25–42. DOI: 10.33190/0027-2833-318-2021-3-002.
10. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
11. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посібник 2-е вид., стереотип. Київ: Либідь, 2001. 240 с.
12. Селігей П. Мовна свідомість: структура, типологія, виховання / відп. ред. Л. Масенко; Нац. акад. наук України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. Київ: Києво-Могилянська академія, 2012. 118 с.
13. Searle J. R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge Univ. Press, 1976.
14. Shytyk L. Semantic and Textual Research of Modern Conflictogenic texts. *Linguistic Bulletin*. 2024. DOI: 10.31651/2226-4388-2022-33-159-170. URL: https://www.researchgate.net/publication/385210598_SEMANTIC_AND_TEXTUAL_RESEARCH_OF_MODERN_CONFLICTOGENIC_TEXTS.
15. Dijk T.A. van, Kintsch W. *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983. 389 p.

References:

1. Batsevych, F. (2010). *Narysy z lnhvistychnoi prahmatyky*. Lviv: PAIS. 336 s. (in Ukr.).
2. Halaur, S. (2019). Rehuliatyvni stratehii y taktyky v suchasniij ukrainkii khudozhniiy prozi. *Linhvistychni studii*. Vyp. 37. S. 85–89 (in Ukr.).
3. Dochynets, M. (2024). *Vichnyk*. Mukachevo: *Karpatska vezha*. 280 s. (in Ukr.).
4. Yevdokymova, I. O., Savilova, L. V., Khapina, O. V. (2022). *Movlenniєva maska komandira v usnomu anhlomovnomu viiskovomu dyskursi*. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser.: *Filolohiia*. № 53. T. 1. S. 50–53. (in Ukr.).
5. Yermolenko, A. (2016). *Dyskurs v arkhitektonitsi movnoi prahmatyky*. *Filosofska dumka*. № 4. S. 69–96. (in Ukr.).
6. Zahnitko, A. P. (2024). *Spoluchnykovo-protystavna paradyhmalnist: struktura ta funksii*. *Linhvistychni studii*. Vyp. 47. S. 15–24. ISBN 966-7277-88-7. DOI: <https://doi.org/10.31558/1815-3070.2024.47>. (in Ukr.).
7. Koliadenko, O. O. (2013). *Termin freim u lnhvistytsi*. *Terminolohichni visnyk*, Vyp. 2 (1). S. 139–144. (in Ukr.).
8. Maksymenko, S., Derkach, L., Kirychevska, E., Kasynets, M. (2022). *Psykholohiia kohnityvnykh protsesiv: naukovyi posibnyk / Natsionalna akademiia pedahohich-*

- nykh nauk Ukrainy, Instytut psykholohii imeni H. S. Kostiuka. Kyiv: Vydavnytstvo Liudmyla. 420 s. (in Ukr.).
9. Matsiuk, H. P. (2021). Do typolohii movnykh sytuatsii v istorychnii sotsiolinhvistytsii. *Movna sytuatsiia na Kholmshchyni ta Pidliashshi v 1815–1915 rr. Movoznavstvo*. № 3. S. 25–42. DOI: 10.33190/0027-2833-318-2021-3-002. (in Ukr.).
  10. Matsko, L. I., Sydorenko, O. M., Matsko, O. M. (2003). *Stylistyka ukraiinskoï movy*. Kyiv: Vyshcha shkola. 462 s. (in Ukr.).
  11. Ponomariv, O. (2001). *Kultura slova: movnostylistychni porady: navch. posibnyk*. 2-e vyd., stereotyp. Kyiv: Lybid. 240 s. (in Ukr.).
  12. Selihei, P. (2012). *Movna svidomist: struktura, typolohiia, vykhovannia / vidp. red. L. Masenko; Nats. akad. nauk Ukrainy, In-t movoznav. im. O. O. Potebni*. Kyiv: Kyievo-Mohylianska akademiia. 118 s. (in Ukr.).
  13. Searle, J. R. (1976). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge Univ. Press (in Eng.).
  14. Shytyk, L. (2024). Semantic and Textual Research of Modern Conflictogenic texts. *Linguistic Bulletin*. DOI: 10.31651/2226-4388-2022-33-159-170. URL: https://www.researchgate.net/publication/385210598_SEMANTIC_AND_TEXTUAL_RESEARCH_OF_MODERN_CONFLICTOGENIC_TEXTS. (in Eng.).
  15. Dijk T.A. van, Kintsch W. *Strategies of Discourse Comprehension*. New York: Academic Press, 1983. 389 p. (in Eng.).

Oleksandr Kucheriavyi

COMMUNICATIVE STRATEGIES IN THE TEXTS OF MYROSLAV DOCHYNETS

«Speech mask» (SM) presupposes the existence of an opposition between the inherent idiolect (idiostyle) of a linguistic personality and the style characteristic of the chosen mask. This contrast is grounded in the assumption that the linguistic personality possesses a style understood as the speaker's verbal image and manner of behavior as manifested through speech acts. By «putting on» a particular speech mask, a person, as it were, transforms into another linguistic personality and temporarily performs its role. In other words, SM is an imitation of another's speech behavior, encompassing a different manner of speaking, a different lexicon, and implying a different worldview. At the same time, such «transformation» is based on the individual's own ideas about what this linguistic personality should be like, and these ideas must to some extent correlate with socially shared perceptions of the respective communicant.

As a specific communicative strategy, SM functions within a circle of related phenomena (imitation, mimicry, parody). Thus, imitation involves the conscious or unconscious adoption of the speech manner of a person who serves as a linguistic leader.

The analysis of imitation, mimicry, parody, and the speech mask (SM) provides grounds to identify both integral and differential features of these imitative phenomena. All types of imitation are based on another's speech, which is incorporated into one's «own» speech for a particular purpose. The aim of parody is to create a playful situation; in this case, it is not so much the linguistic means that matter as the external characteristics of speech: manner of speaking, lexical features, intonation, etc. To ensure recognizability of the object of parody, the voice, articulatory features, as well as overall appearance and behavior are also reproduced.

Key words: communicative strategy, linguistic personality, artistic model, speech mask, modal-evaluative components, social model.

Отримано: 10.12.2025 р.

Прийнято до друку після рецензування: 08.03.2026 р.

Опубліковано: 25.05.2026 р.